

EMPERYALİZM NE KADAR GÜÇLÜ GÖRÜNÜRSE GÖRÜNSÜN HER ZAMAN DOĞA KAZANIR

Mahmut KİPER

Metalurji Mühendisi

“Toprak İnsana Değil, İnsan Toprağa Aittir.”

Yukarıdaki sözler Duwanish ve Suquamish kızilderili kabilelerinin reisi Şef Seattle'a atfedilir.

Çok yaygın şekilde bilinen ve popüler olan bu sözlerin de yer aldığı konuşmayı Şef Seattle'ın 1854 yılında Port Elliot kampında bölgede bulunan çeşitli halklarla ,General Isaac Stevens'in de bulunduğu bir ortamda yaptığı ya da dönemin ABD Başkanı'na gönderdiği bir mektupta yer aldığı yaygın bir inanıştır.

Her ne kadar önemli pek çok kaynak o dönemlerde Kızilderililerin bir yazı dilinin olmaması, yazıda ya da konuşmada yer alan pek çok unsurun (Buffolo, tren, telefon direkleri vb.) o dönemde ve/ya o bölgede bulunmadığı gibi gerekçelerle bunu doğrulaması da içeriği itibarıyla doğa ve çevreye nasıl bakılması gerektiğini çok iyi betimlemesi nedeniyle değerli görülmekte ve sıkça kullanılmaktadır.

Kaldı ki pek çok yönetici de Şef Seattle'a atıfla bu konuşma ya da mektupta yer alan bazı sözleri kullanmışlardır. Bunlardan biri de 2011'de dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'dır. Şef Seattle'a atfedilen sözlerini Recep Tayyip Erdoğan Mayıs 2011'de 4. BM En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansı'nda şöyle aktarmıştı;

"Günlük geliri 1 doların altında olan insanlar varsa,dünyada kimse masum değildir" dedikten sonra zengin ülkeleri "beyaz adama" benzeterek "son ırmak kurduğunda son ağaç yok olduğunda son balık öldüğünde beyaz adam paranın yenmeyen bir şey olduğunu anlayacak" demişti.

Aynı konuşmasında şunu da vurgulamıştı; "Ülkelere baktıklarında sadece madenleri, petrol kuyularını görenler o ülkelerin halkları nezdinde ciddi bir güven bunalımı oluşturuyorlar."

Kızilderili inanışlarına, folklorik özelliklerine ve o dönem yerlilerin topraklarının işgal edilme süreçlerine uygun düşmesinin de etkisiyle giderek artan şekilde Şef Seattle'ın dönemin ABD Başkanına yazdığı mektup olarak kabul görmüştür. Doğaya nasıl bakılması gerektiğini oldukça güzel anlatan bu metin şöyledir;

"Washington'daki büyük şef topraklarımızı almak istediği konusunda sözünü göndermiş. Büyük şef aynı zamanda dostluk ve iyi niyet sözlerini göndermiş. Bu çok nazik bir hareket. Çünkü karşılık olarak bizim dostluğumuza çok az ihtiyacı var. Ama biz teklifini düşünceğiz. Çünkü biliyoruz ki, eğer satmazsak beyaz adam silahlarla gelip toprağımızı alabilir. Gökyüzünü, toprağın ısını nasıl alıp satabilirsiniz? Bu fikir bize garip gelir. Eğer biz havanın tazeliğine ve suların parlıtısına sahip değilsek, onları nasıl satın alabilirsiniz? Bu dünyanın her parçası benim insanlarım için kutsaldır. Her parlayan çam iğnesi, bütün kumlu sahiller, karanlık ormanlardaki sis, her açık alan, vızıldayan böcek, halkımın deneyim ve anılarında kutsaldır. Ağaçların gövdelerinden akan sular Kızilderililerin anılarını taşır.

Beyaz adamın ölüleri yıldızlar arasında yürümeye gittiklerinde, doğdukları ülkeyi unuturlar. Bizim ölülerimiz bu güzel dünyayı asla unutmazlar. Çünkü o Kızilderili'nin anasıdır. Biz dünyanın parçasıyız ve o da bizim parçamız. Güzel kokan çiçekler bizim kız kardeşlerimizdir; geyik, at, büyük kartal, bunlarsa bizim erkek kardeşlerimiz, kayalık tepeler, çayırlardaki ıslaklık, tayın vücut ısı ve adam, hepsi aynı aileye aittir. Öyleyse, Washington'daki büyük şef toprağımızı almak isteyince bizden çok şey istiyor.

Büyük şef bize rahatça yaşayabileceğimiz bir yer ayıracağını söylüyor. O bizim babamız ve biz de onun çocukları olacağız. Öyleyse, toprağımızı alma teklifini düşünceğiz, ama bu kolay olmayacak. Çünkü bu toprak bizim için kutsaldır. Dereler ve nehirlerden akan, parıldayan sular, sadece su değil ama atalarımızın kanlarıdır. Eğer size toprak satarsak, onun kutsal olduğunu

¹ Bazı kaynaklara göre, 22 Nisan 1970 günü Austin'de Teksas Üniversitesi'nde genç bir film profesörü olan Ted Perry, ilk Dünya Günü kutlamaları için kampüste düzenlenen bir kutlamaya katılır. Burada, bir akademisyen olan William Arrowsmith, Şef Seattle'ın, topraklarını satın almak isteyen dönemin yerel yöneticilerine yönelik yaptığı dokunaklı bir konuşmasını okur. Perry, Şef Seattle'ın sözlerinden çok etkilenir. Kısa zaman sonra The Southern Baptist Convention'in Radyo ve Televizyon Komisyonu, kendisinden çevre kirliliği ile ilgili bir belgesel filmin senaryosunu yazmasını istediğinde, Perry insanları çevresel yıkıma karşı uyarmak için Şef Seattle'ın konuşmasının hayali bir versiyonunu yazmaya karar verir. Perry bu hayali versiyonu yazarken Seattle'ın yapmış olduğu konuşmadan bazı sözleri ödünç alır ama bunları vermek istediği yeni mesajı daha da vurgulamak için kullanır.

hatırlamalısınız, ve çocuklarınıza da onun kutsal olduğunu öğretmelisiniz. Göllerin berrak suyundaki her hayali yansıma, halkımın yaşamından anılar ve olaylar anlatır. Suyun mırıltısı babamın babasının sesidir. Nehirler erkek kardeşlerimizdir, susuzluğumuzu giderdiler, nehirler kanolarımızı taşırlar ve çocuklarımızı beslerler. Eğer size toprağımızı satarsak, hatırlamalısınız ve çocuklarınıza öğretmelisiniz ki nehirler bizim kardeşlerimizdir ve sizin de; bundan dolayı nehirlere herhangi bir kardeşe göstereceğiniz kibarlığı göstermelisiniz.

Kızılderili her zaman ilerleyen beyaz adam önünde geri çekilmiştir. Dağlardaki sisin sabah güneşi önünde kaçıışı gibi. Ama babalarımızın külleri kutsaldır. Mezarları kutsal topraklardır ve bu tepeler, ağaçlar, dünyanın bu parçası bize sunulmuştur. Beyaz adamın bizim adetlerimizi anlamadığını biliyoruz. Toprağın bir parçası diğeri ile aynı onun için, çünkü gelip topraktan ihtiyacı olanı alıp giden bir yabancısıdır o.

Dünya onun kardeşi değil ama düşmanıdır ve onu fethetti mi ilerlemeye devam eder. Babalarının mezarlarını geride bırakır ve aldırılmaz. Çocuklardan dünyayı kaçıtır. Aldırılmaz. Babalarının mezarları ve çocuklarının hakları unutulmuştur. Annesi dünyaya ve kardeşi göğe, satın alınan, yağma edilen, koyunlara ya da parlak boncuklar gibi değişilen birer malmış gibi davranır, iştahı dünyayı yiyip bitirecek ve geride sadece bir çöl bırakacaktır.

Bilmiyorum bizim yollarımız sizinkilerden farklı. Sizin şehirlerinizin görünümü Kızılderili'nin gözlerine acı verir. Ama bu belki de Kızılderili vahşi olduğundan ve anlamadığındandır. Beyaz adamların şehirlerinde sakin yer yoktur. Baharda yaprakların açılışını ya da böceklerin kanat vuruşlarını duyacak yer yoktur. Ama bu belki de benim vahşi olmamdan ve anlamadığımdandır. İnsan bir kuşun yalnız ağlayışını veya su birikintisi etrafında tartışan kurbağaların seslerini duymazsa hayatın anlamı nedir? Bir Kızılderiliyim ve anlamam. Kızılderili su birikintisi üzerine vuran rüzgarın yumuşak sesini ve yağmurun temizlediği ya da çamın koku verdiği rüzgarın kokusunu yeğler.

Hava Kızılderili için değerlidir. Çünkü her şey aynı nefesi paylaşır. Hayvanlar, ağaç, adam, hepsi aynı nefesi paylaşır. Nefes aldığı hava, beyaz adamın dikkatini çekmiyor gibi. Günlerdir ölü bir adam gibi kötü kokuyla uyumuş. Ama eğer size toprağımızı satarsak, havanın bizim için değerli olduğunu hatırlamalısınız, çünkü hava, sağladığı tüm yaşamla aynı ruhu taşır.

Büyükbabamıza ilk nefes veren rüzgar, onun soluğunu da kabul edendir ve rüzgar çocuklarımıza yaşam ruhun da vermelidir ve eğer size toprağımızı satarsak, onu, beyaz

adamın bile gidip çayırın çiçeklerinin tat verdiği rüzgarı tadabileceği bir yer olarak, ayrı ve kutsal tutmalısınız.

Ve toprağımızı alma teklifini düşüneneceğiz. Eğer kabul etmeye karar verirsek bir şart koyacağım. Beyaz adam bu toprağın hayvanlarına kardeşleri gibi davranacak. Ben vahşiyim ve başka bir yoldan anlamam. Çayırlarda çürüyen binlerce bufalo gördüm, beyaz adamın geçen trenden vurup, bıraktığı. Ben vahşiyim ve dumanlı demir atın, bizim sadece canlı kalmak için öldürdüğümüz bufalodan nasıl daha önemli olabildiğini anlamıyorum.

Hayvanlar olmadan insan nedir? Eğer bütün hayvanlar bitse, insan, ruhun büyük yalnızlığından ölürdü. Çünkü hayvanlara ne olursa, insana da aynısı olur, kısa süre içinde. Her şey birbirine bağlıdır. Ayakları altındaki toprağın büyükbabalarımızın külleri olduğunu çocuklarınıza öğretmelisiniz. Böylece toprağa saygı duyarlar. Çocuklarınıza, toprağın akrabalarımızın yaşamlarıyla dolu olduğunu söyleyin.

Çocuklarınıza bizim çocuklarımıza öğrettiğimizi öğretin. Dünya annenizdir. Dünyaya ne olursa, dünyanın oğullarına da aynısı olur. Eğer insanlar yere tükürürse kendi üzerlerine tükürürler.

Bunu biliyoruz biz. Dünya insana ait değildir. İnsan dünyanındır. Bunu biliyoruz biz. Bütün her şey bir aileyi bağlayan kan gibi birbirine bağlıdır. Dünyaya ne olursa dünyanın oğullarına da o olur. Hayat ağını insan örmedi, o sadece bir lif onun içinde. Ağa ne yaparsa kendine yapar.

Dalgalar gibi.

Ama halkım için ayrılan bölgeye gitme teklifinizi düşüneneceğiz. Sizden ayrı ve barış içinde yaşayacağız. Geri kalan günlerimizi nerede geçirdiğimiz çok az önemli. Çocuklarımız babalarının yenilgiyle aşağılandığını gördüler. Savaşçılarımız utanç duydu ve yenilgiden sonra günlerini aylıklık etmek ve vücutlarını tatlı yiyecekler ve sert içkilerle kirletmekle harcıyorlar. Kalan günlerimizi nerede geçirdiğimiz önemli değil. Çok değil.

Birkaç saat, birkaç kış ve bu dünyada bir zamanlar yaşamış büyük kavimlerin veya şimdi ufak topluluklar halinde ormanda dolaşanların çocukları da kalmayacak. Bir zamanlar sizinkiler gibi güçlü ve umutlu olanların mezarlarında yas tutmak için. Ama niçin halkım geçip gidiyor diye yas tutayım ? Kavimleri insan yapar. O kadar. İnsanlar gelir ve gider. Denizin dalgaları gibi.

Tanrısı kendisiyle arkadaş gibi konuşan ve yürüyen beyaz adam bile bu ortak kaderden ayrı tutulamaz.

Hepimiz kardeş de olabiliriz. Göreceğiz. Bildiğim bir şey var ki, beyaz adam belki bir gün keşfeder. Tanrımız aynı tanrı. Şimdi sizin bizim toprağımıza sahip olmak istediğiniz gibi ona da sahip olduğunuzu düşünebilirsiniz. Ama olamazsınız. O insanın Tanrı'sı, ve şefkati Kızılderililer için de beyaz adam için de aynı. Bu dünya onun için değerli, ve dünyaya zarar vermek onun yaratıcısını küçümsemektir. Beyazlar da geçip gidecek. Belki bütün diğer kavimlerden önce. Yatağına pislik yığmaya devam et, bir gece kendi pisliğinde boğulacaksın. Ama yok oluşunda, seni bu topraklara getiren ve özel bir nedenle sana bu toprak ve kızılderili üzerinde hakimiyet veren Tanrı'nın gücüyle yakılmış olarak parlayacaksın. Bu son, bize bir sır, çünkü biz bufalolar katledildiğinde, vahşi atlar ehlileştirildiğinde, ormanın gizli köşeleri pek çok insanın kokusuyla dolduğunda, ve diri tepelerin görünümü konuşan tellerle lekelendiğinde anlamıyoruz. Çalılık nerede ? Gitmiş! Ve kıvrak taylarla av hayvanlarına elveda demek nedir ? Yaşamın sonu ve yaşamaya çalışmanın başlangıcı.

Öyleyse, toprağımızı alma teklifinizi düşüneneğiz. Kabul edersek, bu vadettiğimiz ayrılan bölge için olacak. Orada belki, kalan kısa günlerimizi dilediğimizce yaşayabiliriz. Bu dünyadan en son Kızılderili de yok olduğunda ve anası sadece çayırlar üzerinde hareket eden bir bulut iken, bu kıyılar ve ormanlar hala halkımın ruhunu muhafaza edecekler. Çünkü halkım bu dünyayı, yeni doğanın annesinin yürek atışını sevdiği gibi sever. Öyleyse, eğer toprağımızı satarsak, onu bizim sevdiğimiz gibi sevin. Onunla bizim ilgilendiğimiz gibi ilgilenin. Diyarın anısını onu aldığınızdaki gibi saklayın. Ve bütün gücünüzle, bütün aklınızla, bütün kalbinizle onu çocuklarınız için koruyun ve sevin. Tanrının hepimizi sevdiği gibi."

Evet, aradan ne kadar zaman geçerse geçsin kapitalizmin en ileri aşaması olarak nitelenen emperyalizmin hırsında azalma olmamış tersine daha da artmış. Doğayı sömürmek için daha ileri teknolojiler geliştirmiş.

O teknolojiler çok güçlü olabilir ve aslında kimlik olarak tarafsız olan teknoloji doğaya bir mal olarak bakan emperyalizm elinde güçlü bir silaha dönüşebilir.

Ama doğa ve onun yaşam verdiği her şey hala dimdik ayakta duruyor. Doğa tüm gücüyle bizler için, hayat verdiği her şey için mücadelesini sürdürüyor.

Biz de bir parçası olarak ona bu mücadelesinde yardım edeceğiz. Doğayı bir gram altın için yok etmek isteyenlere kızılderililer gibi doğayı rahat bırakın o altın kurdun kuşun hakkı diyeceğiz.

Mücadelemiz sadece kendimiz için olmayacak, çocuklarımız, onların çocukları, hayvanlar, doğadan sökülme istenen kökler için olacak.

Ve doğa yine kazanacak. Çünkü mücadelesinde haklı.

Ve o hayatın ve umudun ta kendisi.....